

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 372.881.111

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20404979>

**Роль онлайн тестування як засобу оптимізації та інтексифікації
вивчення іноземних мов здобувачами мовних спеціальностей**

Бойван Олеся Степанівна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри теорії і практики перекладу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-3512-0315>

Камзінова Ілона Шайдуллівна

здобувач вищої освіти ОС Магістр,

факультету іноземної та слов'янської філології

Донецького національного університету імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна, <https://orcid.org/0009-0005-0444-7349>

Прийнято: 20.04.2026 | Опубліковано: 30.04.2026

***Анотація.** У статті теоретично обґрунтовано роль онлайн тестування як засобу оптимізації та інтенсифікації процесу вивчення іноземних мов здобувачами мовних спеціальностей у закладах вищої освіти, визначено дидактичні функції цього інструменту, запропоновано критерії класифікації цифрових тестових платформ, окреслено методичні умови ефективного впровадження, а також виявлено ризики, що супроводжують цифровізацію тестового контролю у філологічній підготовці. У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових і спеціальних педагогічних методів:*

аналіз та синтез наукової літератури з проблем цифровізації іншомовної освіти; порівняльний аналіз функцій онлайн-тестових платформ; систематизація їхніх дидактичних характеристик; метод класифікації за п'ятьма критеріями; узагальнення педагогічного досвіду впровадження онлайн-форм контролю; метод педагогічного моделювання методичних умов ефективного тестування в умовах дистанційного та змішаного навчання. Уточнено поняття онлайн тестування у контексті фахової іншомовної підготовки з урахуванням його технологічного, дидактичного та психолого-педагогічного вимірів. Виокремлено шість функцій онлайн тестування: діагностичну, навчально-тренувальну, розвивальну, мотиваційну, управлінську та прогностичну. Розроблено класифікацію онлайн-тестових платформ за функційним призначенням, ступенем орієнтованості на мовну освіту, типом завдань, характером інтеграції в освітній процес та рівнем адаптивності. Сформульовано п'ять методичних умов ефективного впровадження онлайн тестування: дидактична доцільність, технологічна надійність, психологічний комфорт, академічна доброчесність і методологічна узгодженість. Показано специфіку застосування онлайн тестування у розвитку чотирьох видів мовленнєвої діяльності. Онлайн тестування постає як багатофункціональний дидактичний інструмент, що одночасно оптимізує та інтенсифікує іншомовну підготовку. Його оптимізаційний потенціал реалізується через раціоналізацію часу та організаційних ресурсів, інтенсифікаційний через ущільнення навчальної взаємодії й збільшення обсягу опрацьованого матеріалу. Перспективним напрямом є інтегрування адаптивних тестів на основі штучного інтелекту у фахову підготовку філологів.

Ключові слова: онлайн тестування, іноземні мови, мовні спеціальності, оптимізація навчання, інтенсифікація, цифрові платформи, дистанційне навчання, штучний інтелект, тестовий контроль.

**The Role of Online Testing as a Means of Optimizing and Intensifying
Foreign Language Learning by Higher Education Students
Majoring in Language Acquisition.**

Olesia Boivan,

PhD in Pedagogy, Associate Professor
at the Department of Theory and Practice of Translation,
Vasyl' Stus Donetsk National University,
Vinnytsa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-3512-0315>

Iлона Kamzinova

Higher Education Student, Master's Degree
Faculty of Foreign and Slavic Philology
Vasyl' Stus Donetsk National University,
Vinnytsa, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0005-0444-7349>

Abstract: *The study under consideration provides a theoretical substantiation of the role of online testing as a means of optimizing and intensifying the process of foreign language learning by higher education students majoring in language acquisition, defines its didactic functions, proposes criteria for the classification of digital testing platforms, outlines the methodological conditions for effective implementation, and identifies the risks accompanying the digitalization of test control in professional philological training.*

The study applies a set of general scientific and special pedagogical methods: analysis and synthesis of scientific literature on the digitalization of foreign language education; comparative analysis of the functions of online testing platforms; systematization of their didactic characteristics; classification of platforms according to five criteria; generalization of pedagogical experience in

implementing online forms of control; pedagogical modeling of the methodological conditions for effective testing in distance and blended learning environments.

The concept of online testing in the context of professional foreign language training has been clarified, taking into account its technological, didactic and psychological-pedagogical dimensions. Six functions of online testing have been distinguished: diagnostic, educational-training, developmental, motivational, managerial and prognostic. A classification of online testing platforms has been developed according to functional purpose, degree of orientation toward language education, type of tasks, nature of integration into the educational process, and level of adaptability. Five methodological conditions for the effective implementation of online testing have been formulated – didactic expediency, technological reliability, psychological comfort, academic integrity, and methodological consistency. The specifics of using online testing for developing the four types of speech activity have been demonstrated.

Online testing emerges as a multifunctional didactic tool that simultaneously optimizes and intensifies foreign language training. Its optimization potential is realized through rationalization of time and organizational resources, while intensification is achieved through densification of educational interaction and an increase in the volume of processed material. Integration of adaptive AI-based tests into the professional training of philologists is a promising direction of further research.

Keywords: *online testing, foreign languages, language specialties, learning optimization, intensification, digital platforms, distance learning, artificial intelligence, test control.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої філологічної освіти в Україні характеризується масштабною цифровою трансформацією, що охоплює усі ланки педагогічного процесу – від планування навчальної

діяльності й розробки курсів до адміністрування, контролю результатів навчання й формування освітньої аналітики. Підготовка здобувачів мовних спеціальностей здійснюється в умовах поєднання об'єктивно високих академічних вимог (зокрема щодо досягнення рівнів володіння мовою B2 – C2 за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти) з викликами, зумовленими повномасштабною війною, що актуалізувала дистанційний і змішаний формати навчання, вимушеним переходом значної частини студентів і викладачів до роботи з будь-якого безпечного місця та періодичними відключеннями енергопостачання.

У цих умовах перед академічною спільнотою постає подвійне завдання – забезпечити безперервність і якість іншомовної підготовки, водночас максимально раціонально використовуючи наявні часові, організаційні та психологічні ресурси. Саме тут особливої дидактичної цінності набувають технології онлайн тестування, здатні оптимізувати процес контролю знань і умінь здобувачів та інтенсифікувати навчальну взаємодію.

На відміну від традиційного бланкового контролю онлайн тестування забезпечує миттєвий зворотний зв'язок, високий рівень об'єктивності, широкі можливості диференціації завдань, автоматичне збереження результатів та їх статистичну обробку. Для здобувачів мовних спеціальностей особливу цінність має мультимедійний потенціал онлайн тестів, який дозволяє охопити всі чотири види мовленнєвої діяльності – читання, аудіювання, письмо та (в нових форматах, за допомогою автоматичного розпізнавання мовлення) говоріння. Крім того, за умов якісного методичного проєктування, онлайн тестування перетворюється на інструмент навчання, а не лише оцінювання, оскільки багаторазове повторення завдань із миттєвим коментарем формує стійкі мовні навички.

Попри зростання дослідницького інтересу до цифрових форм контролю, у вітчизняному педагогічному дискурсі й досі недостатньо представлене

системне осмислення онлайн тестування як самостійного дидактичного феномена, який розглядався б саме в контексті підготовки здобувачів мовних спеціальностей. Більшість наявних розвідок або обмежуються нефілологічною аудиторією, або розглядають онлайн-інструменти у ширшому контексті дистанційного навчання, не виокремлюючи тестування як автономний дидактичний інструмент. Окремі публікації останніх років [4; 15] торкаються тестового контролю, проте не пропонують цілісної моделі його функціонування у підготовці майбутніх філологів.

Актуальність теми посилюється стрімкою еволюцією тестових платформ у 2024 – 2026 роках, пов'язаною з поширенням адаптивних алгоритмів і генеративного штучного інтелекту, що суттєво розширюють спектр можливостей автоматизованого контролю, зокрема у сфері продуктивних видів мовленнєвої діяльності. Ці зміни потребують теоретичного осмислення й методичного супроводу з позицій сучасної лінгводидактики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукового доробку останніх п'яти років свідчить про стійке зростання інтересу дослідників до цифрових технологій у викладанні іноземних мов у закладах вищої освіти. Умовно доступні публікації можна згрупувати за чотирма тематичними напрямками: (1) загальний вплив цифрових технологій на навчання іноземних мов; (2) мотивація здобувачів в умовах онлайн-навчання; (3) використання цифрових платформ для формування лексичних і термінологічних компетентностей; (4) методичні аспекти тестового контролю та інтенсифікації навчання.

У межах першого напрямку значний інтерес становить дослідження О. Боднар, Ж. Баб'як та І. Плавуцької, в якому проаналізовано вплив сучасних технологій на вивчення англійської мови студентами нефілологічних спеціальностей. Автори обґрунтовують тезу про те, що інтеграція цифрових

інструментів сприяє підвищенню результативності навчання, водночас свідомо звужують поле свого дослідження нефілологічним контекстом і тим самим залишають відкритим питання специфіки застосування таких технологій саме у філологічній освіті, де вимоги до точності та культурологічної глибини мовного контролю об'єктивно вищі [1].

Дослідження К. Зайцевої, Н. Шульги та Н. Пограничної присвячене перспективам і викликам цифрової модернізації викладання англійської мови у закладах вищої освіти [5]. Важливим аспектом їхнього аналізу є фіксація системних ризиків надмірної цифровізації, зокрема зниження особистісного контакту між викладачем і здобувачем, що має бути враховане під час проєктування онлайн-тестових систем [5]. Суголосним за тематикою є збірник матеріалів міжнародного науково-практичного семінару з інтернаціоналізації вищої освіти [6], де підкреслюється необхідність узгодження цифрових практик українських ЗВО з європейськими стандартами.

Другий напрям – мотивація здобувачів в онлайн-середовищі – ґрунтовно досліджено в роботах Л. Бойко, Л. Молотай і С. Пасечник та О. Смаль. Л. Бойко обґрунтовує, що зниження мотивації, яке нерідко супроводжує перехід на онлайн-навчання, може бути компенсоване різноманітністю інтерактивних форм контролю, серед яких провідне місце посідають гейміфіковані тестові завдання [2]. Л. Молотай і С. Пасечник окреслюють методичний інструментарій підтримання мотивації через використання платформ Kahoot, Quizizz, LearningApps [9]. О. Смаль аналізує онлайн-ресурси як засіб підвищення мотивації у студентів немовних спеціальностей [11]. Спільним обмеженням цих розвідок є недостатня представленість специфіки мотиваційної динаміки у філологічній аудиторії, де тестовий контроль традиційно є більш регулярним і деталізованим.

Третій напрям – цифрові платформи для формування лексичних і термінологічних компетентностей – представлений працями В. Гарапко зі

співавторами [3], І. Мосій, О. Чаплик і Г. Штангрет [10], а також О. Лісової [8], яка акцентує увагу на ролі інформаційних технологій у формуванні мовної особистості. Ці дослідження демонструють значний дидактичний потенціал онлайн-ресурсів у формуванні професійно-орієнтованої лексики, однак розглядають тестування переважно як допоміжний елемент навчальної діяльності, а не як самостійний інструмент інтенсифікації. Л. Монастирська та О. Павлова [13] доповнюють цей напрям детальним аналізом інтернет-технологій як засобу інтенсифікації самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови у ЗВО.

Четвертий напрям – власне методика тестового контролю й інтенсифікації – представлено, зокрема, дослідженням Г. Гудими [4], яка пропонує класифікацію тестових завдань за лінгводидактичними функціями, втім не вичерпує специфіки цифрового середовища. Суттєвий внесок у розуміння інтенсифікації навчання через штучний інтелект зробила Ю. Сімічева [15], яка описала сучасні методи застосування AI-інструментів для персоналізації й автоматизації контролю. Важливими для розуміння динаміки оптимізаційних процесів є праці Л. Ключко та М. Чикалової [7] про оптимізацію та інтенсифікацію дистанційного освітнього простору в обставинах непереборної сили. Окремої уваги заслуговує навчально-методичний збірник з цифрової компетентності вчителя Нової української школи [12], де системно розглянуто цифрові навички педагогів, безпосередньо пов'язані зі здатністю проєктувати й адмініструвати онлайн-тести.

З міжнародних публікацій особливу цінність становить стаття С. Сауд, М. Басрі, Рамлі, А. Абдух, А. Патак [14], у якій обґрунтовано стратегії використання онлайн-ресурсів у навчанні іноземних мов, проаналізовано їхній вплив на результативність і окреслено організаційні виклики. Комплексний характер зарубіжного дослідження збагачує вітчизняні розвідки методологічним і порівняльним ракурсом.

Проведений аналіз засвідчує, що сучасна педагогічна теорія нагромадила значний обсяг знань щодо цифровізації іншомовної освіти, проте ці знання залишаються фрагментованими і не утворюють цілісної концепції ролі онлайн тестування у підготовці здобувачів мовних спеціальностей. Залишається недостатньо з'ясованим дидактичний статус онлайн тестування, його функції у структурі навчального заняття, критерії вибору цифрових платформ, методичні умови ефективної інтеграції та межі застосування, що й зумовило необхідність цієї розвідки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри різноплановість розглянутих вище досліджень, у сучасній науково-педагогічній літературі залишається низка невирішених аспектів, які формують проблемне поле нашої розвідки.

По-перше, виявлено недостатню диференціацію підходів до онлайн тестування у підготовці студентів мовних і немовних спеціальностей. Наявні методики, як правило, не враховують специфіку філологічної освіти, де контроль іншомовних знань і вмінь є не лише засобом, а й об'єктом вивчення майбутньої професійної діяльності. Здобувачі мовних спеціальностей мають не тільки демонструвати іншомовні компетентності, а й опановувати методологію їх оцінювання, що пред'являє особливі вимоги до тестових форматів.

По-друге, спостерігається відсутність усталеної класифікації функцій онлайн тестування у процесі інтенсифікації іншомовної підготовки. У більшості праць ці функції зведено до діагностичної або контрольної, тоді як розвивальна, мотиваційна й управлінська функції залишаються поза систематичним вивченням. Такий редукціонізм обмежує реальний педагогічний потенціал онлайн тестування.

По-третє, обмеженим є висвітлення критеріїв вибору цифрових тестових платформ для роботи з різними видами мовленнєвої діяльності, особливо у

зв'язку з рівнем володіння мовою за загальноєвропейськими рекомендаціями мовної освіти (CEFR), типом заняття (лекція, практичне, семінар, самостійна робота) та специфікою курсу (практичний курс мови, теоретична фонетика, лексикологія, історія мови, перекладознавство).

По-четверте, виявлено фрагментарність досліджень щодо педагогічних ризиків онлайн тестування. Проблеми академічної доброчесності, когнітивного навантаження, цифрового стресу, нерівного доступу до технологій рідко розглядаються в одному систематичному контексті, тоді як практика ЗВО потребує саме такого комплексного підходу.

По-п'яте, невизначеною залишається роль інструментів штучного інтелекту в структурі онлайн-тестових систем, особливо щодо автоматизованого оцінювання продуктивних видів мовленнєвої діяльності – письма та говоріння. Поява у 2024 – 2026 роках великих мовних моделей і адаптивних систем розпізнавання мовлення відкрила нові можливості, що потребують методичного осмислення.

Потенційний внесок цієї статті полягає в теоретичному обґрунтуванні комплексного уявлення про онлайн тестування як багатофункціональний дидактичний інструмент, орієнтований саме на інтенсифікацію та оптимізацію процесу навчання іноземних мов здобувачами мовних спеціальностей, з урахуванням викликів воєнного й поствоєнного часу та появи нових AI-технологій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – теоретично обґрунтувати роль онлайн тестування як засобу оптимізації та інтенсифікації процесу вивчення іноземних мов здобувачами мовних спеціальностей у закладах вищої освіти, виявити його основні функції, розробити класифікацію цифрових тестових платформ та окреслити методичні умови ефективного впровадження цих технологій.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) уточнити зміст поняття «онлайн тестування» у контексті фахової іншомовної підготовки, з урахуванням його технологічного, дидактичного та психолого-педагогічного вимірів;
- 2) визначити дидактичні функції онлайн тестування в оптимізації та інтенсифікації процесу навчання іноземних мов;
- 3) розробити критеріальну модель класифікації онлайн-тестових платформ, придатних для роботи зі здобувачами мовних спеціальностей;
- 4) виокремити методичні умови ефективного використання онлайн тестування в іншомовній підготовці;
- 5) схарактеризувати специфіку застосування онлайн тестування до розвитку чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- 6) оцінити виклики й ризики, пов'язані з академічною доброчесністю, когнітивним навантаженням, цифровим стресом, технологічною нерівністю та роллю ІІІ у тестовому контролі.

Теоретичною базою дослідження є компетентнісний підхід до іншомовної підготовки, лінгводидактична теорія педагогічного контролю, концепції цифровізації освіти, а також ідеї інтенсифікації навчального процесу. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання під час проєктування навчальних курсів з практики іноземної мови, дидактики, методики викладання іноземних мов, а також у роботі викладачів-філологів, які впроваджують онлайн тестування в педагогічну практику.

Виклад основного матеріалу дослідження. Онлайн тестування ми визначаємо як форму педагогічного контролю й самоконтролю, яка реалізується засобами цифрових платформ і мережових технологій та передбачає застосування стандартизованих завдань для вимірювання рівня сформованості іншомовних знань, умінь і навичок здобувача у визначених параметрах. Специфікою онлайн тестування у фаховій іншомовній підготовці

є те, що воно не лише служить інструментом оцінювання, а й виступає складовою професійного тезаурусу майбутніх філологів, перекладачів, викладачів іноземних мов, які повинні вміти проєктувати, проводити та інтерпретувати подібні тести самостійно.

Принциповою особливістю онлайн тестування порівняно з традиційним бланковим є його мультимедійність, інтерактивність, можливість негайного аналізу результатів та варіативність типів завдань. Для мовних спеціальностей онлайн-формат дає змогу поєднувати завдання на множинний вибір (multiple choice), установлення відповідностей (matching), упорядкування (ordering), заповнення пропусків (gap-filling), трансформацію речень, відкриті запитання з автоматизованою або змішаною перевіркою, аудіо- та відеозавдання, завдання з можливістю голосового введення відповіді [7].

Онлайн тестування доцільно розглядати у трьох взаємопов'язаних аспектах: технологічному – як комплекс програмних рішень для створення, адміністрування й аналізу тестів; дидактичному – як форму контролю, вбудовану в загальну структуру освітнього процесу та підпорядковану конкретним навчальним цілям; психолого-педагогічному – як чинник формування автономності, рефлексивності, самоєфективності й навчальної мотивації здобувача. Тільки за умови одночасного врахування всіх трьох аспектів онлайн тестування реалізує свій оптимізаційно-інтенсифікаційний потенціал.

На підставі аналізу теоретичних джерел [4; 9; 15] та узагальнення педагогічного досвіду нами виокремлено шість базових функцій онлайн тестування у фаховій іншомовній підготовці.

Діагностична функція передбачає виявлення рівня сформованості мовних і мовленнєвих компетентностей на різних етапах навчання – вхідному, поточному, рубіжному, підсумковому. В умовах великих груп і гетерогенного складу здобувачів онлайн-діагностика дозволяє за короткий проміжок часу

отримати повну картину стартових знань і сформувати індивідуальні освітні траєкторії [10].

Навчально-тренувальна функція полягає у закріпленні й автоматизації мовних явищ за рахунок багаторазового повторення завдань у різних конфігураціях, що особливо ефективно для вивчення граматики, лексики, фонетики. Формат *drill-and-practice* у поєднанні з миттєвим зворотним зв'язком дозволяє досягати рівня автоматизму швидше, ніж за умов традиційного бланкового тренування.

Розвивальна функція стимулює критичне мислення, здатність до мовного аналізу, зіставлення лінгвістичних явищ у межах однієї або кількох мов. Вона реалізується через задачні типи тестів, тести-есе, завдання на переклад із варіантами, аналітичні завдання на виявлення стилістичних особливостей.

Мотиваційна функція підтримує інтерес до навчання завдяки ігровим механікам, рейтинговим системам, візуалізації прогресу, бейджам, лідербордам. Дослідження Л. Бойко [2] та Л. Молотай і С. Пасечник [9] переконливо демонструють суттєве зростання мотивації здобувачів за умови включення гейміфікованих онлайн-тестів у структуру заняття.

Управлінська (організаційно-методична) функція надає викладачеві інструменти для моніторингу академічного прогресу груп і окремих здобувачів, виявлення типових помилок, коригування робочих програм. Більшість сучасних платформ пропонує детальну аналітику: розподіл помилок за темами, виявлення питань із аномально низьким відсотком правильних відповідей, візуалізацію динаміки прогресу [10].

Прогностична функція є найбільш інноваційним виявом онлайн тестування. Вона полягає у використанні зібраних тестових даних для передбачення майбутньої успішності здобувача в конкретних компонентах іншомовної компетентності й планування індивідуальних освітніх траєкторій.

Сучасні адаптивні системи (Duolingo English Test, Cambridge Linguaskill, модулі Pearson English Portal) фактично реалізують прогностичну функцію через алгоритми машинного навчання.

Оптимізація навчального процесу через онлайн тестування досягається за рахунок економії аудиторного часу на рутинних операціях контролю, автоматизованої перевірки, стандартизації оцінювання, скорочення організаційних витрат на друк матеріалів, збір і реєстрацію робіт. Інтенсифікація забезпечується збільшенням обсягу опрацьованого мовного матеріалу за одиницю часу, вищою щільністю взаємодії здобувача з навчальним контентом, можливістю багаторазового повторення завдань, інтеграцією синхронних і асинхронних форм роботи. Таким чином, оптимізація та інтенсифікація виступають не паралельними, а взаємодоповнювальними процесами [7].

На основі дослідження таких платформ, як Moodle, Google Forms, Microsoft Forms, Kahoot!, Quizizz, Quizlet, LearningApps, Edpuzzle, Socrative, Mentimeter, Wooclap, Classtime, ProProfs, Testmoz, Nearpod, Blooket, Wordwall, iSpring Learn, Canvas, а також вбудованих тестових модулів сучасних навчально-методичних комплексів (Oxford Learner's Bookshelf, Pearson English Portal, Cambridge One, National Geographic Learning Spark), нами запропоновано багатокритеріальну класифікацію онлайн-тестових платформ за п'ятьма вимірами.

За функційним призначенням виокремлюємо: спеціалізовані системи управління навчанням (LMS) – Moodle, iSpring Learn, Canvas, Blackboard, орієнтовані на повний цикл адміністрування курсу та інтеграцію різних форм контролю; універсальні конструктори тестів – Google Forms, Microsoft Forms, Typeform, Testmoz, ProProfs; гейміфіковані платформи – Kahoot!, Quizizz, Wordwall, Blooket, що акцентують змагальний елемент; комбіновані системи з

підтримкою всіх видів мовленнєвої діяльності – Edpuzzle, Nearpod, Pearson English Portal, Cambridge One.

За ступенем орієнтованості на мовну освіту платформи поділяються на мовно-спеціалізовані (Quizlet, LinguaLeo, LearningApps, окремі функції Cambridge One, ELSA Speak, Speechace), що містять готові колекції мовних завдань і лінгвометодичні інструменти, та загальноосвітні з можливістю адаптації під мовні задачі (Google Forms, Moodle, Microsoft Forms) [13].

За типом завдань і форматами відповіді варто розрізняти: платформи з переважанням закритих тестових завдань; платформи з підтримкою відкритих запитань і автоматизованою перевіркою за ключовими словами; платформи з AI-валідацією відповідей із використанням великих мовних моделей і алгоритмів розпізнавання природної мови. Остання група представляє найбільший інтерес для фахової філологічної підготовки, оскільки дозволяє працювати з продуктивними видами мовленнєвої діяльності.

За характером інтеграції в освітній процес виокремлюємо платформи для синхронних занять (Kahoot!, Mentimeter, Wooclap, Socrative), платформи для асинхронної самотійної роботи (Moodle, Quizlet, LearningApps) та гібридні платформи, які підтримують обидва режими (Edpuzzle, Nearpod, Cambridge One) [4].

За рівнем адаптивності пропонуємо розрізняти: статичні тести з фіксованою структурою; напіваадаптивні тести з умовними переходами й розгалуженнями; повноцінно адаптивні тести з використанням AI-алгоритмів (Duolingo English Test, Cambridge Linguaskill, окремі модулі Pearson English Portal). Адаптивні системи автоматично регулюють складність завдань залежно від відповідей здобувача, що забезпечує більш точну діагностику в коротший часовий проміжок.

Ефективність онлайн тестування у фаховій іншомовній підготовці визначається виконанням низки взаємопов'язаних методичних умов, серед

яких ми виокремлюємо п'ять ключових: дидактичну доцільність, технологічну надійність, психологічний комфорт, академічну доброчесність та методологічну узгодженість.

Дидактична доцільність полягає у відповідності онлайн-тестів цілям і змісту конкретного навчального компонента, а також рівню здобувачів за шкалою CEFR. Тести мають підтримувати розвиток усіх компонентів іншомовної комунікативної компетентності: лінгвістичного, соціолінгвістичного, прагматичного, стратегічного, а не лише окремих ізольованих знань. Небажаним є зведення онлайн-тестів до механічного опитування фактичної інформації про мову без виходу на комунікативний рівень [7].

Технологічна надійність передбачає стабільну роботу платформи, кросплатформну сумісність, адаптацію до мобільних пристроїв і слабких інтернет-з'єднань, резервні канали доступу, що є особливо важливим в умовах тривалих відключень електропостачання в Україні. Доцільним є попереднє тестування платформи в умовах, наближених до реальних, та наявність резервного сценарію (наприклад, проходження тесту на мобільному пристрої у разі відсутності доступу до стаціонарного комп'ютера) [9].

Психологічний комфорт як методична умова передбачає прозорість критеріїв оцінювання, передбачуваність обсягу завдань, розумні часові обмеження, наявність тренувальних версій тесту, можливість повторного проходження в навчальному (не підсумковому) режимі. Згідно з дослідженнями Л. Ключко та М. Чикалової [7], в умовах тривалого стресу, пов'язаного з війною, психологічний вимір освітнього процесу набуває першочергового значення.

Академічна доброчесність як окрема методична умова потребує комплексу засобів: створення розширеного банку тестових питань, рандомізації послідовності завдань і варіантів відповідей, обмеження часу,

застосування прокторинг-систем, а для мовних спеціальностей – включення спеціальних завдань на продуктивні види мовленнєвої діяльності, що важко піддаються списуванню: спонтанне усне мовлення, монолог-міркування, письмові завдання з унікальними стимульними матеріалами. Ефективним є також перехід до формувального оцінювання, коли процес виконання завдання важливіший за сам результат.

Методологічна узгодженість передбачає системний зв'язок тестових завдань з іншими формами роботи – лекціями, практичними заняттями, самостійною роботою, проєктною діяльністю, педагогічними практиками. Онлайн тестування не повинно перетворюватися на самодостатній ритуал, відірваний від навчальних цілей; воно має бути інтегроване в загальну логіку дисципліни [10].

Специфіка фахової іншомовної підготовки вимагає диференційованого підходу до застосування онлайн тестування у розвитку кожного з чотирьох видів мовленнєвої діяльності – читання, аудіювання, письма та говоріння.

У навчанні читання платформи Edpuzzle, Pearson English Portal, Cambridge One, Moodle Quiz дозволяють створювати завдання на перевірку детального й загального розуміння тексту, пошук конкретної інформації, визначення значень слів у контексті, інтерпретацію прихованих смислів. Онлайн-формат уможливорює інтеграцію гіпертекстових посилань, словникових сервісів, аудіодубляжу тексту для полегшення первинного сприйняття. Для майбутніх філологів особливо цінними є завдання на текстологічний і стилістичний аналіз, які виходять за межі простого переказу.

У навчанні аудіювання використання платформ із вбудованими аудіоплеєрами (Edpuzzle, Cambridge One, Quizlet, National Geographic Learning Spark) дозволяє подавати автентичні матеріали різних регістрів і діалектів, налаштовувати швидкість відтворення, додавати підказки й транскрипти. Автоматизована перевірка є особливо ефективною для завдань на множинний

вибір та заповнення пропусків. Для здобувачів мовних спеціальностей особливе значення має робота з діалектною та фаховою варіативністю мовлення, яку традиційний бланковий тест практично не може охопити [7].

У навчанні письма автоматизоване оцінювання залишається одним із найскладніших напрямів. Застосування інструментів на основі великих мовних моделей (Grammarly, Write & Improve від Cambridge, Criterion, Quill) дозволяє частково автоматизувати перевірку граматичних, орфографічних, стилістичних помилок, однак остаточна валідація змісту й прагматичної адекватності тексту завжди потребує участі викладача. Ефективними виявляються проміжні тестові формати: трансформаційні завдання, тести на виправлення помилок, контрольовані перекази, «керовані» есе з чітким переліком обов'язкових елементів [7].

У навчанні говоріння розвиток тестових технологій тісно пов'язаний із прогресом у галузі автоматичного розпізнавання мовлення (ASR). Платформи ELSA Speak, Duolingo, Speechace, Pronunciation Coach забезпечують об'єктивне оцінювання вимови, інтонації, ритму, темпу мовлення. У фаховій підготовці філологів їх доцільно поєднувати з традиційними усними форматами, зокрема в моделях перевернутого класу (flipped classroom), коли технічна частина (робота над вимовою) переноситься на самостійну роботу, а аудиторний час присвячується більш складним комунікативним завданням [1].

Попри очевидні переваги, онлайн тестування містить низку системних ризиків, які потребують цілеспрямованого врахування. Перший – ризик зниження якості контролю за рахунок надмірного використання закритих типів завдань, що не дозволяють оцінити глибину розуміння й продуктивні навички. Другий – ризик академічної недоброчесності в умовах домашнього виконання тестів без прокторинг-систем, що потенційно знижує валідність результатів. Третій – ризик цифрового стресу, зумовленого великою кількістю одночасно використовуваних платформ, нестабільністю з'єднання й тиском

часових обмежень. Четвертий – ризик технологічної нерівності, коли здобувачі у віддалених регіонах або в умовах воєнних дій не мають однакового доступу до якісної інфраструктури. П'ятий – ризик «тестово-центричного» мислення, коли навчання починає орієнтуватися на формат контролю, а не на цілі комунікації (феномен, який в англomовній літературі відомий як *teach to the test*).

Системна профілактика цих ризиків потребує поєднання цифрових, методичних та організаційних заходів, зокрема чіткої політики академічної доброчесності на рівні ЗВО, розробки резервних сценаріїв на випадок технологічних збоїв, інтеграції тестування з іншими формами автентичної комунікативної практики, регулярного моніторингу психоемоційного стану здобувачів.

Висновки. Проведене теоретичне дослідження засвідчило, що онлайн тестування у підготовці здобувачів мовних спеціальностей постає як багатофункціональний дидактичний інструмент, здатний водночас оптимізувати та інтенсифікувати іншомовну підготовку. Його оптимізаційний потенціал пов'язаний із раціоналізацією часових, організаційних і методичних ресурсів освітнього процесу, тоді як інтенсифікаційний – із підвищенням щільності навчальної взаємодії, збільшенням обсягу опрацьованого матеріалу та зростанням автономії здобувача.

У результаті дослідження запропоновано розгорнуте визначення онлайн тестування, що враховує його технологічний, дидактичний і психолого-педагогічний виміри. Виокремлено шість базових функцій онлайн тестування: діагностичну, навчально-тренувальну, розвивальну, мотиваційну, управлінську та прогностичну. Розроблена п'ятикритеріальна класифікація онлайн-тестових платформ (за функційним призначенням, ступенем орієнтованості на мовну освіту, типом завдань, характером інтеграції в

освітній процес і рівнем адаптивності) може слугувати методичним орієнтиром для викладачів іноземних мов у закладах вищої освіти.

Сформульовано п'ять методичних умов ефективного впровадження онлайн тестування – дидактичну доцільність, технологічну надійність, психологічний комфорт, академічну доброчесність і методологічну узгодженість. Показано специфіку застосування онлайн тестування до кожного з чотирьох видів мовленнєвої діяльності й виявлено, що найбільш перспективним є комбіноване використання автоматизованих і напівавтоматизованих форм контролю за умови обов'язкової методичної участі викладача.

Окреслено основні виклики та ризики впровадження онлайн тестування, зокрема проблеми академічної доброчесності, цифрового стресу, технологічної нерівності та «тестово-центричного» мислення. Показано, що системна профілактика цих ризиків вимагає інтегрованої дидактичної, технологічної та організаційної стратегії на рівні закладу вищої освіти.

Перспективами подальших досліджень є емпірична верифікація запропонованої класифікаційної моделі на матеріалі конкретних дисциплін циклу професійної підготовки філологів, розроблення методичних рекомендацій щодо застосування адаптивних AI-тестів, а також вивчення довготермінового впливу систематичного онлайн тестування на формування автономності й рефлексивності здобувачів мовних спеціальностей.

Список використаних джерел

1. Боднар О., Баб'як Ж., Плавуцька І. Вплив сучасних технологій на вивчення англійської мови студентами нефілологічних спеціальностей у закладах вищої освіти. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 7 (13). С. 69–83. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-69-8](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-69-8)

2. Бойко Л. М. Підвищення мотивації студентів до вивчення іноземної мови при навчанні онлайн. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. 2022. № 207. С. 104-108. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-104-108>

3. Гарапко В. І. та ін. Застосування цифрових платформ та онлайн-ресурсів для інтенсифікації навчання іншомовних термінів здобувачів освіти засобами країнознавства. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 24. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1500> (дата звернення: 20.04.2026)

4. Гудима Г. Б. Роль тестового контролю на занятті з іноземної мови. *Grail of Science*. 2025. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/items/c6ad5731-93dd-49d3-995d-3f079a9a3667> (дата звернення: 20.04.2026)

5. Зайцева К. І., Шульга Н. В., Погранична Н. М. Цифрова модернізація процесу викладання англійської мови у закладах вищої освіти: перспективи та виклики. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 10 (50). С. 1893–1903. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-1893-1903](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-1893-1903).

6. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: європейський контекст і вітчизняні практики: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. семінару (м. Харків, 28–29 жовт. 2021 р.). Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2021. 140 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/092af707-a959-42fe-bb1e-f33ba79b93c3> (дата звернення: 20.04.2026)

7. Клочко Л., Чикалова М. Оптимізація та інтенсифікація дистанційного освітнього простору в обставинах непереборної сили. Суми, 2024. С. 10.

8. Лісова О. Впровадження інформаційних технологій на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) як ефективний засіб формування мовної особистості. *Międzynarodowa działalność projektowa jako element doskonalenia kompetencji zawodowych pielęgniarek: materiały z Międzynarodowego Seminarium Naukowo Pedagogicznego, Łomża, Redakcja*

naukowa Piotr Ponichtera, Zoia Sharlovych. Łomża, Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2022. С. 66.

9. Молотай Л. А., Пасечник С. В. До питання підвищення мотивації студентів у процесі вивчення іноземної мови. *Global science: prospects and innovations*. Liverpool: Cognum Publishing House, 2024. Р. 377–382. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/17140> (дата звернення: 20.04.2026)

10. Мосій І. М., Чаплик О. А., Штангрет Г. З. Онлайн-платформи як засіб розвитку професійної лексичної компетентності студентів при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2026. № 26. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1657> (дата звернення: 20.04.2026)

11. Смаль О. В. Онлайн-ресурси як засіб підвищення мотивації до вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2026. № 26. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/issue/view/28> (дата звернення: 20.04.2026)

12. Цифрова компетентність вчителя Нової української школи 2024: інновації в період змін = Digital competence of the New Ukrainian School. 2024. С. 73. URL: <https://sites.google.com/iitlt.gov.ua/digitalteacherscompetence/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97-materials> (дата звернення: 20.04.2026)

13. Monastyryova L., Pavlova O. Інтернет-технології як засіб інтенсифікації самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови у ЗВО. *Problems of Engineer-Pedagogical Education*. 2021. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2021-72-103-109>

14. Saud S., Basri M., Ramly, Abduh A., Patak A. A. Using online resources technology for foreign language learning: strategies, impact, and

challenges. International Journal on Advanced Science, Engineering and Information Technology. 2020. Vol. 10, № 4. P. 1504–1511. URL: <https://eprints.unm.ac.id/30126/> (дата звернення: 20.04.2026)

15. Сімічева Ю.М. Методи інтенсифікації навчання іноземної мови за допомогою засобів штучного інтелекту. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. Серія: Педагогіка і психологія. 2025. № 2 (6). С. 67-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1297/2025-2-10> URL: https://www.researchgate.net/publication/398280196_METODI_INTENSIFIKACII_NAVCANNA_INOZEMNOI_MOVI_ZA_DOPOMOGOU_ZASOBIV_STUCHNOGO_INTELEKTU (дата звернення: 20.04.2026)